

Nicolae Vălăreanu Sârbu

Până la venirea femeii de ploaie

Un om în meditație coplesit de propria intuiție, în mușchii cărnii își caută puterea, respiră cu ei de sub pielea galbenă, umple pieptul cu tăcerea din cuvinte și mierea din ele curge-n poeme .

Morile râului oprite de nedumerire până la venirea femeii de ploaie călare pe caii de nori ai câmpiei aburinde fac din așteptare o tandră atingere a luminii și-i simt mâinile din umeri cum se zidesc în pereți ca într-un schit pe apă.

Lăsați măcinișul proaspăt pentru mai târziu

În sacii timpului încărcăți în carele nopții! Morarul a venit mai către seară, neliniștit de vorbele auzite în jur împarte la fiecare câte un zâmbet vioi și ochii lui se pierd în pacea mai tainică decât ei.

Nu uita că totul se naște și moare

E neostoită întinderea pe care-o cutreier pașii mei sunt atât de mărunți, nu pot să-mi ajung din urmă gândul.

Ai grijă femeie să nu mă îndepărtez de tine ca o tăcere de sunetele viorii, s-ar întâmpla acel hiatus între vocalele noastre sonore

și n-am putea fi îndrăgostiții din poveste cei care aduc pe buze sărutul și în trup vigoarea aceea lăuntrică care împropătează lumea, îi dă izvorul ca unei fântâni în mijlocul câmpiei arse.

Nu uita că totul se naște și moare timpul trece uituc pe drumul său nesfârșit, pune-ți cuvintele în coșul viitorului măcar câțiva să creadă că ai existat când alte urme se vor șterge.

Visele sunt inundate de lumină

Noaptea nu-și mai înțelege întunericul obișnuit și se plictisește de o apucă somnul, visele sunt inundate de lumină așa cum este inima femeii tinere, care privește dintr-un balcon, bărbații în trecere.

Apoi se închide între pereții jupuți, fredonează un cântec melancolic. Un tablou strâmb pare să aibă o lacrimă-n ochi, privește spre fereastra care n-a fost deschisă niciodată fiindcă nu dă spre stradă și strada este singura care îndepărtează singurătatea.

Luminile orașului se văd peste linia ferată dorite cu o foame de dragoste. Când vine cineva totul se transforma dintr-o dată, femeia capătă o înfățișare de lup flământ care s-a pierdut de prea multe ori în pustiu.

Are-n ochi o sclipire ce iese verde la suprafață și se înalță mlădioasă pe picioarele lungi ca o floare într-o zonă sălbatică ce înflorește rar.

Dintr-o grozăvie în alta

Îndrăzneț promotor al unei viziuni neonaturaliste asupra lumii, Su Tong (născut în Suzhou, în 1963) este un scriitor chinez aflat în toiul maturității creatoare, înzestrat cu un viguros simț al grotescului, capabil să exploreze orice colt mundan bolgiac, să scoată la iveală multele mizerii, asperități, găunoșenii ale vieții cotidiene, îndeajuns de pregătit să demaște, fără cruțare, subumanitatea vicioasă, gregară, zăpăcită, din cale afară de revolută.

În izbutitul roman *Lumea de orez* (apărut în 1991, tradus de Dinu Luca, publicat de Humanitas în 2015), el coboară, cu îndrăzneală, într-una dintre cele mai promiscue zone existențiale, deplindu-i consecvent caracterul profund aberant, complicitatea cu viciul oripilant, incapacitatea de a se mai face suportabilă, de a le mai asigura un minimum de protecție și de securitate acelor ființe cumplit de decăzute, ce se văd nevoite s-o locuiască timp îndelungat în aceeași manieră subzistentă, dezonorantă (ca să nu zicem de-a dreptul dezgustătoare).

De o bună bucată de vreme, dezrădăcinatul, săracul, netotul Cinci-Dragoni (pe care autorul crede de cuviință să-l așeze în prim-planul operei sale crude, nemenajante, demistificatoare) plecase din Satul cu nuci din cauza sărăciei și cutriera lumea neavând o țintă precisă (asemenea unui picarro disperat), mutându-se dintr-un loc într-altul, arătându-și pretutindeni fața „arătoasă și plină de viață” (ce ulterior se va degrada pe nesimțite, transformându-se într-o mutră nesuferită). Ajuns la oraș, personajul în curs de depersonificare s-a angajat în prăvălia de orez a jupânului Feng unde a descoperit că „stăpânul și sluga nu-s totuna” (acolo unde ierarhia funcționează într-un sens oprimit), s-a simțit „foarte stânjenit” și, totodată, umilit de privirea batjocoritoare a lui Quiyun, fata negustorului, s-a ghiftuit cu orezul după care tânjise mult de tot, a aflat că Zhiyun, fiica mai mare a patronului său i se oferise Domnului Lii, cel mai bogat individ din partea locului, în schimbul unor daruri consistente, nu regreta că plecase din „satul îndepărtat, unde toate cele erau grosolane și lipsite de bună rânduială”, se simțea sfidat de „necuviințele de la oraș și de pe Strada Cărămidarilor” (unde își avea domiciliul și prăvălia patronul său), „îi era teamă ca nu cumva ceilalți să nu-i perceapă în priviri uneltirile și gândurile nelalocul lor”, a sesizat că „are drept capital tineretea și puterea fizică”, s-a bucurat enorm simțind „elasticitatea și moliciunea cărnii de femeie” a însărcinatei Zhiyun, ce-l îmbiase la „amorlâc” și desfătare pe furis. La insistența tatălui fetei rămase grea, s-a însurat cât de curând cu aceasta. La sfârșitul nunții pripite, mirele și mireasa „s-au măsurat cu privirea în lumina gălbuie a lămpii și au descoperit că fața celui alt e apatică și plină de plictis” (semn că o astfel de căsătorie forțată nu avea să reziste prea mult timp). Nu după multe vreme, însurățul cu de-a sila și-a dat seama că „însurat sau nu e totuna”, s-a simțit prins într-o „capcană” grozavă, a constatat că „preamutul yin din prăvălia de orez i se strecurase veninos în trup”, amenințând să-i dea viața peste cap, să-l dezintegreze, să-l expună unor suferințe greu de îndurat. Vrând să scape de ginerele neprocopsit, socrul cel rău l-a trimis pe acesta să cumpere orez dintr-un loc îndepărtat, expunându-l primejdiei de a fi ucis de către tâlhari. Decât că tâlharii s-au mulțumit să-i ia banii pe care îi avea la el și să-l împuște în picior, cruțându-i viața. Supărat foc, supraviețuitorul resentimentar abia aștepta ocazia potrivită răzbunării pe socrul ingrat, malefic.

Plictisindu-se de nevestă-sa cea însărcinată, neastămăratul, amoralul, nerușinatul Cinci-Dragoni s-a apucat s-o hărțuiască pe sora ei, Qiyun, o făptură mai degrabă inocentă decât pervertită. Oripilat de cele făcute de ginerele său neserios, paralizatul jupân Feng își înfipsea unghiile în ochiul hărțuitorului, pedepsindu-l aspru pentru nelegiuirea sa. După ce a fost părăsit de nevestă-sa, care a fugit de acasă la Domnul Lii cel bogat, schiopul și chiorul Cinci-Dragoni s-a recăsătorit cu sora ei, Qiyun (în 1930) care i-a născut mai apoi doi băieți (Misheng și Choishen) și o fetiță (botezată Castronaș). Atunci când a descoperit că Misheng o afundase pe Castronaș în grămada de orez omorând-o fără să vrea, tatăl infuriat i-a rupt

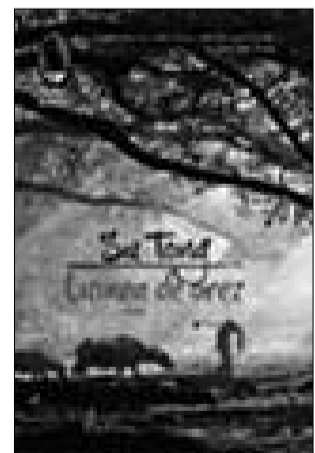
vinovatului un picior, lăsându-l șchiop. Neputându-și controla resentimentul acut, a aruncat în aer locuința domnului Lii, omorându-l atât pe proprietar, cât și pe concubinele sale, a intrat în Frăția portului, o organizație banditească, mijlocită căreia a putut deveni, într-un timp relativ scurt „cel mai de seamă stăpân al locului”.

Spre a-și marca izbânda, și-a pus dinți de aur. Ceea ce l-a făcut să jubileze din cale afară și, mai ales, să se simtă om de-adevăratelea. Înarmat cu un „mauser adevărat”, răspânda de jur împrejur teroarea, stârnea resentimentele celorlalți, acționa în baza forței nestrunite, se deda unor „acțiuni sălbatice și perverse” ce „stăteau la baza urcușului său treptat către vârf”, își etala dușmănia față de alții mai slabi, se delivra fărădelegii cu nesaț, își muștrulua fiii nevrednici, care, chiar după ce se căsătoriseră, nu izbuteau să se comporte bărbătește, descoperirea că lumea putea fi „și nostimă”, și „înfricoșătoare”. În timpul războiului chino-japonez a ieșit dezbrăcat din cameră pe coridor și a tras câteva focuri înspre cele două avioane care au zburat pe deasupra locului”, măcar că știa că „era lucru fără rost și fără câștig”, „s-a gândit o clipă la ce înseamnă războiul și la câștigurile și pagubele pe care le aduce, dar într-un sfârșit i s-a părut că întreaga chestiune e cu totul nelimpede și că e mai bine să nu se mai gândească la ea”. Răzbuindu-se pe prostituatele ce-i transmiseră o boală venerică, făcându-l să se simtă din ce în ce mai putred și mai neputincios, le-a omorât, fără pic de milă într-o noapte. În timp ce boala, „s-a simțit deodată străin de toate și a început să se întrebe dacă acest tablou al vieții de familie e adevărat sau înșelător”. Întrebare ce-l umanizează întrucâtva, vădindu-i capacitatea de a conștientiza cât de cât ceea ce i se întâmplă, de a merge într-o direcție diferită de cea precedentă. Numai că interogația cu pricina nu-i decât întâmplătoare, neavând nicio șansă să se permanentizeze, să se preschimbe într-un serios exercițiu reflexiv. Odată ieșit de sub incidența ei, personajul își continuă traectoria degradantă, nedând semne că s-ar putea răzgândi cu adevărat vreedată. Profund degradatului Cinci-Dragoni uneori i se părea că „locul în care se afla era mereu un vagon de tren, unul care se hurducă și se cutremură tot timpul”. Grav bolnav fiind, a căzut „în depresie și în disperare”, „auzea pașii părelnici ai morții vânturându-se și șovăind în jurul prăvăliei”, n-a chemat medicul, ci „a stăruit să se doftoricească singur, îmbăindu-se zilnic în oțet, a slăbit mult de tot, și-a pierdut aura și titlul de șef, ajungând să fie sfidat de cei pe care-i condusesese până nu demult, pe calea jafului și fărădelegii, i s-a năzărit că se află la capătul drumului, „și-a privit rece și aspru ciracii cuprinși de panică”, nemaiputându-le fi de folos cu nimic, stărnindu-le semeața poftă a nesupunerii batjocoritoare, a devenit „din ce în ce mai ciudat la fire”, s-a pomenit învăluit de „o tristețe cuprinzătoare”, nu și-a mai putut controla indignarea isterică, îi venea să ia la înjurătură lumea toată”, s-a lăsat în voia autoironiei amare, a cumpărat mult pământ în satul natal, nu-i mai putea suferi pe ai săi, n-a conștientizat să fie mai degrabă violent decât pașnic, „se arăta în toate” „orbit și despot, pregeta să-și încredințeze sufletul regelui Yama, „și-a conștientizat unica și adevărata groază - moartea”, a răs de s-a prăpădit atunci când nevestă-sa l-a chemat pe exorcist să alunge demonii din casă, a fost arestat de japonezi „pentru că avea tănuț armament”. După ce a scăpat din arest, a încărcat un vagon cu orez și s-a îndreptat spre satul în care se născuse. N-a mai apucat să ajungă la destinație din pricina morții abătute năprasnic asupra lui cam pe la jumătatea drumului de întoarcere la obârșie, încredințându-l, odată pentru totdeauna, neîndurătorului Yama.

Concepută într-o manieră sumbră, neonaturalistă, ficțiunea **Rice** de Su Tong ne înfățișează o năprasnică trecere dintr-o stare de grozăvie (și, implicit, de degradare) într-alta, conducându-ne, fără menajamente, prin bolgiile existenței degradate, neînstare să mai găzduiască pe nimeni într-un chip îmbietor, frizând ostilitatea și spectralitatea fără seamă, oferindu-i dezumanizării șansa de a opera din plin, fără niciun fel de restricție, de a se face orișunde prezentă cu vârf și îndesat.

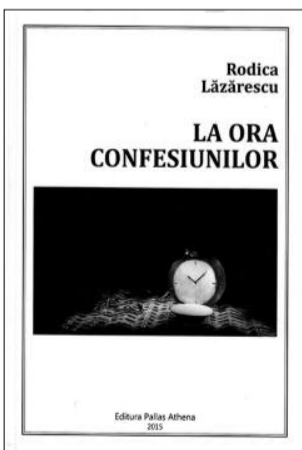

Concepută într-o manieră sumbră, neonaturalistă, ficțiunea Rice de Su Tong ne înfățișează o năprasnică trecere dintr-o stare de grozăvie (și, implicit, de degradare) într-alta, conducându-ne, fără menajamente, prin bolgiile existenței degradate, neînstare să mai găzduiască pe nimeni într-un chip îmbietor, frizând ostilitatea și spectralitatea fără seamă, oferindu-i dezumanizării șansa de a opera din plin, fără niciun fel de restricție, de a se face orișunde prezentă cu vârf și îndesat.

SUB ZODIA ÎNTREBĂRII

Reporter cu idei, foarte informată și, prin toate acestea, complet dezinhibată, Rodica Lăzărescu dovedește că are fler și alonjă, umor și simț psihologic. Reporter onest, dar și incomod, autoarea nu se arată dispusă să-și păstreze interlocutorul într-o situație de inutil menajament, acesta fiind abordat direct, prin întrebări ferite de nuanța obositoare a unui chestionar șters, obositor, impresionând, dimpotrivă, prin direcțiile de solicitare de-a dreptul surprinzătoare.

cronici

Apreciată tot mai mult în mediul jurnalistic pentru felul agreabil și înțelept prin care reușește să cultive un șir bogat de relații cu persoane din cele mai diferite medii culturale sau științifice ale societății, Rodica Lăzărescu surprinde și de această dată printr-o invitație la confesiuni (Editura Vatra veche, Târgu-Mureș, 2016), a treia în seria cărților sale de interviuri. Aceasta dovedește, dacă mai era nevoie, că, frecventat cu o tot mai vizibilă insistență în formele lui deja clasicizate în tradiția interbelică de adevărați maestri ai genului, precum Felix Aderca, Ion Valeriu sau Ion Biberi, interviul cunoaște în ultimele decenii o enorm de largă proliferare. Asumându-și rolul de a transfera în conștiința cititorului judecăți de valoare, care, dincolo de partea lor de subiectivitate, rămân totuși splendide exerciții de comprehensiune a unor fenomene din domenii destul de diverse, observăm cum interviul se reinventează de la an la an în toate formele presupuse de acest gen publicistic. În acest context, atingând culmi de profesionalitate, condeiul Rodicăi Lăzărescu pare încărcat mai tot timpul de o energie pozitivă, pe care, în mod ciudat, jurnalistul se pare că o transferă și celor 25 de interlocutori ai săi, profesioniști ai lecturii, plasticieni, poeți și prozatori, lingviști, profesori, istorici, actori, regizori, toți oameni plini de viață, cu destine și întâmplări ce ar fi meritat, cu adevărat, să fie cunoscute. Ceea ce o avantajează pe Rodica Lăzărescu este lipsa de timiditate și un anume tip de mobilitate intelectuală – perfect informată asupra elementelor biografice ale celor pe care îi provoacă la discuții și tot mai nerăbdătoare să afle de la aceștia cât mai multe informații și păreri pe teme dintre cele mai diverse, conștientă de faptul că nu este deloc simplu să spargi zidurile unor tăceri sau distanțe. Reporter cu idei, foarte informată și, prin toate acestea, complet dezinhibată, Rodica Lăzărescu dovedește că are fler și alonjă, umor și simț psihologic. Reporter onest, dar și incomod, autoarea nu se arată dispusă să-și păstreze interlocutorul într-o situație de inutil menajament, acesta fiind abordat direct, prin întrebări ferite de nuanța obositoare a unui chestionar șters, obositor, impresionând, dimpotrivă, prin direcțiile de solicitare de-a dreptul surprinzătoare.

Interviul cu distinsul editor și istoric literar Nicolae Gheran, atât de cunoscut prin „activitatea de aproape șase decenii închinată ediției critice Rebreanu”, dar și prin alte izbânzii în ale scrisului, devine și aici un tip de memorie a unei istorii, a unei realități factuale pe care partenerul de dialog s-a întâmplat să o cunoască, cu interesante elemente biografice ale multor scriitori, cu trasee și momente extrem de fascinante. Retras la Breaza, „de când la București s-au înmulțit deșteptii pe metrul pătrat”, cărturarul Nicolae Gheran se prezintă, în această „oază a liniștii” și a amintirilor de tot felul, un povestitor agreabil, fermecător, cu adevărat „un păgubaș [cu arta] de a face poate cel mai contaminat haz de necaz”. Sensibil la toate realitățile cultural-postdecembriste, „din vorbă-n vorbă”, Nicolae Gheran își îndreaptă atenția spre toate neîmplinirile și incompetența „diriguiților noștri culturali”, răspunzând însă cu multă exactitate și întrebării referitoare la existența eventualelor „cămări rămase nescotocite în palatul Rebreanu.”

În câteva rânduri, Rodica Lăzărescu își îndreaptă atenția spre lumea „de dincolo de Nistru”, din Basarabia, un spațiu cunoscut în istorie prin aceeași „simțire și rădăcină românească”. Unul dintre partenerii de dialog e Iulian Filip, „cunoscut pe ambele maluri ale Prutului, dar și pe meridianele lumii”. Poet, publicist, grafician, traducător, fizician, autor de manuale școlare, mai mult decât atât, un

om cu idei, talentat și stăpânit de un mare entuziasm, Iulian Filip ni se destăinuie cu mult stil și șarm, dezvăluind un om liniștit și cald, purtând firesc și liber convingerea că este născut „în cel mai frumos sat din lume”, „un sat deosebit – cu biserica niciodată închisă (chiar în cei mai comuniști ani) și cu școli care au furnizat profesori, medici, agronomi, ingineri, savanți, oameni de arte risipiți în majoritatea localităților din Republica Moldova și nu numai”. Dintre „sporovăielile” atât de pline de învățăminte, de la Iulian Filip „ot Sofia Drochiei” cititorul reușește să înțeleagă mai bine ce anume îi leagă și i-ar putea înfrăți pentru totdeauna pe românii aflați de o parte și de alta a Prutului, dimpreună cu toți factorii care, de secole la rând, au promovat „pustia și desfrăția”. În altă parte, „scotocind prin «stupii memoriei», discuțiile cu scriitorul și jurnalistul Leo Butnaru iau forma unei minunate „lecții de patriotism”. Subscriem, ca simpli cititori, la insistența aducere-aminte că „partea estică a României, componentă a Moldovei Istorice, este impropriu numită Basarabia. (...) Când se spune Basarabia, această nevinovată noțiune înseamnă resemnare, uitare, parcă renunțare. Când spui Moldova, acest nume din legenda cu Dragoș descălecătorul se lipește indivizibil de Țară, prelungeste România spre hotarele ei firești, pământeste și cerești.”

Semnale despre durerea altor români aflați „în dosul frontierei”, într-„un ținut foarte îndepărtat și definitiv uitat”, din Banatul sârbesc sau Voivodina, ne vin de la scriitorul Ioan Baba: „...iată-ne, la răscrucea mai multor culturi, oarecum semnificative – înăscute la rădăcină, și noi, cei din ex-Iugoslavia/Serbia, nu am vrea să ne mitem ca trunchiul să se ofilească. Faptul nu ar trebui să fie o barieră – mai degrabă ar putea să devină o punte! Adevărul este că noi suge(am) lapte la două mame – România fiind mereu și evident vitregă.” Din locuri ceva mai îndepărtate, „oltean prin naștere, suedez prin opțiune, român până la ultima fibră a ființei sale”, Victor Ravini acceptă invitația la confesiune, dovedindu-și rara disponibilitate pentru destăinuire. Povestitor cu har, cu o „imaginație debordantă”, purtând, încă din școală, în intima sa structură sufletească, vizibile accente ale unor forme de nesupunere: „Făceam tot ce-mi trăsnea prin minte, numai să-i scot din sărite.” Dovedindu-se mai degrabă dornic să confirme prin manifestările sale că „românul e mucalit din fire, iar oltenii nu fac excepție”, cu atât mai mult cei proveniți din Caracal, orașul ce se bucură de o „așa faimă plină de haz și veselie”, aflăm de la scriitorul și jurnalistul Victor Ravini că, pe unde a umblat, a dovedit înclinații spre experiențe dintre cele mai insolite, după cum, glumeț, o mărturisește el însuși: „Eu pentru bani aș fi în stare de orice, chiar să muncesc”. Revenind în spațiul românesc, cu totul captivantă se dovedește și confesiunea poetului Șerban Codrin, cu întreaga sa aplecare față de „rădăcina mai vigoasă în pământul sănătos, tradițional”. Discuțiile cu poetul venit pe lume „de ziua regelui” devin „un adevărat regal”. Persoană incomodă prin sinceritatea opiniilor exprimate, „figură insolită a literaturii române contemporane” (Theodor Codreanu), Șerban Codrin se arată tare mândru de originile sale etnice, tatăl cu rădăcini austriece și mama cu origini balcanice (sârbești), amintirile păstrate însă din copilăria petrecută prin locurile de obârșie ale lui Ion Creangă și Mihail Sadoveanu, „între pădurile de la Borca” și, mai jos, pe apa Bistriței, pe lângă Piatra Teiului și Schit, „în urcuș spre Mănăstirea Durău”, sunt evocate cu talentul moștenit de la mării săi înaintași. De la impresiile pline de farmecul lor misterios

despre copilărie și adolescență, cu povești auzite direct de la bunicul patern, silvicultor pe Valea Bistriței, despre Calistrat Hogaș, Mihail Sadoveanu, G. Topîrceanu, Șerban Codrin își exprimă bucuria de a fi întâlnit direct scriitorii „mai mult sau mai puțin providențiali” în devenirea sa literară, de la „Doamna Otilia” până la Sadoveanu, Arghezi, Ștefan Aug. Doinaș și Mihail Ursachi, „un tânăr blond, foarte înalt și slab, căruia tatăl său îi spunea Mihai, îl căuta din când în când și-l chema acasă.” Venind dinspre o persoană de o înțelepciune oscilând între o stare prea sever-pesimistă și una încrezătoare în cauze acceptabile, poveștile lui Șerban Codrin se încheagă într-un veritabil roman de aventuri, în care „feciorul pădurarului” din Ceahlău devine un om al peripețiilor și al peregrinărilor prin mai multe colțuri ale țării, lecturile din Eminescu călăuzindu-i în permanență gândul de împlinire spirituală.

La împlinirea a 150 de ani de ființare a Academiei Române, aceeași Doamnă Întrebătoare, cum este numită Rodica Lăzărescu de către unul dintre colegii de taifas, găsește potrivit să afle de la câțiva „nemuritori” ce ar trebui făcut pentru a se reuși înlăturarea multora dintre neînțelegerile sau prejudecățile care mai pun în umbră perceperea adecvată a unor momente din cultura română. Sunt abordați, cu un comun set de întrebări, academicienii Răzvan Theodorescu, Gheorghe Păun, Basarab Nicolescu, Ioan-Aurel Pop și Ion Pop, personalități de înalt rang ale culturii românești, pentru a fi dezbătute, cu precădere, motivele care au dus la degenerarea spiritului academic impus de junimiști, „de la teme, limbaj și până la ținută”, în spațiul public. Invitând la reflecție și acțiune, răspunsurile se dovedesc, în această direcție, pline de sens și multă înțelepciune, atrăgându-se atenția că „ar fi de dorit ca Academia Română să ia atitudine mai des și să își facă auzită vocea, cu demnitate și curaj, în spațiul public” (acad. Basarab Nicolescu). Asistând cu îngrijorare la „o continuă degradare – cu prea înaltă voie! – a statului și rolului Academiei Române”, acad. Ioan-Aurel Pop, unul dintre istoricii cei mai profunzi, subtili și informați de azi, se arată tot mai încrezător că, sprijinit și încurajat „întru esența sa”, înaltul for științific va avea puterea în a se adapta „societății informatice și lumii digitale”. Smuls din liniștea și măreția pe care i le-ar putea oferi împlinirea vârstei de 90 de ani, Gabriel Ștrempel, un mare caracter și o mare conștiință, se arată mândru că a avut șansa de a continua ilustra tradiție a ardelenilor care au condus Biblioteca Academiei – Ioan Bianu, Traian Popovici și Ioan Lupu, după cum, la fel de predispus spre depănarea unor vechi amintiri, istoricul Valeriu Râpeanu, o prezență admirabilă și extrem de stăruitoare în promovarea marilor spirite ale culturii neamului, evocă atmosfera primilor ani de viață, a anilor de școlaritate la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești, pentru a arăta că s-a născut, a copilărit și și-a trăit adolescența în satul de pe Valea Teleajenului, „într-o vreme când valorile morale erau specifice epocii dintre cele două războaie mondiale.” Apare, și în acest caz, simbolul spațiului labirintic prin care persoana abordată este obligată să treacă unele probe cu funcție inițiativă, frecvența acestei idei fiind lesne de înțeles dacă ne gândim că starea de labirint îl încercă pe omul modern care, conștientizându-și mai apăsător limitele, își trăiește mai intens drama existențială. Apreciem, în acest context, și prezența lui Nicolae Turtureanu, blândul și ironicul poet moldovean format sub zodia lui Labiș, exasperat de toate experiențele la care este supus poporul român în procesul

Eugen CRISTEA

Eu și teatrul, pe scurt...

Pe 2 august trecut am împlinit patru decenii de activitate neîntreruptă pe scenă. O fi mult, o fi puțin? Numai Dumnezeu știe. Eu știu doar că a meritat. Pe deplin. Am trecut prin atâtea, am văzut și-am învățat atâtea. La Teatrul Național București am jucat sub șapte directorate. Și nimeni nu m-a dat afară. Acuma, mai am un pic până la pensia de pe hârtie, dar sunt încă activ și cu poftă de lucru...

În toți acești ani, aș spune că, printre toate cele, am învățat să fiu OM. Unul drept, cinstit și, mai ales, generos. Căci îmi permit să cred că generozitatea e caracteristica de bază a actorului care trăiește pentru public și prin public. Având drept adevărată răsplată aplauzele acestuia...

Am jucat în fel de fel de producții, variate roluri. Sub diverși regizori. Mici, mari, nepricepuți ori geniali. Am cochetat o vreme chiar cu teatrul din subsoluri, așa-zis independent. Și aici încercându-se formule noi și îndrăznețe. Prin care se încearcă a fi puși în valoare îndeosebi tineri actori fără angajament permanent, dar deplin dăruiți acestei nobile profesii. I-am sprijinit și eu pe cât am putut. Deoarece Shakespeare, Goldoni, Molière, Cehov, Caragiale, Brecht, Ionescu și ceilalți de oriunde au scris capodopere pentru artiști de toate vârstele. "Valoarea nu așteaptă numărul anilor", este știut. Ceea ce contează fiind determinarea, devotamentul, seriozitatea, munca și talentul. Cu aceste calități, șansele lor există și merită a fi încurajați, îndrumați, ajutați. Precum mulți alții, predecesori, astăzi faimoși în domeniu, neîndoios. Spre a-și îndeplini cât mai strălucit menirea de a sluji necondiționat scena și publicul său iubitor. Astfel ca TEATRUL să meargă, neîncetat, mai departe. Lumea având nevoie de el totdeauna, ca de o hrană de suflet vitală. Vivat, crescat, floreat!

Mihai Antonescu – Memoria trestiei

Mihai Antonescu s-a născut la 02.05.1951 la Drobeta Turnu Severin. A absolvit Școala Populară de Artă din orașul natal. A publicat câteva cărți de versuri, comentarii literare și numeroare volume de proză (scurtă și romane). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Romanul pe care îl comentez, *Memoria trestiei* (Ed. Antim Ivireanul, Râmnicu Vâlcea, 2015) este dedicat vieții lui Iisus. Provocarea a fost enormă și autorul, ca să-i facă față, a trebuit, pe lângă talentul iminent, să trăiască o continuă reverie/revelație pe parcursul scrierii cărții. În roman, autorul își închipuie că un personaj imaginar, păstorul Amin, contemporat cu Iisus, scrie pe tije de trestie, cu acul înroșit în foc, prima evanghelie. Pe lângă această evanghelie scrisă, romanul *Memoria trestiei* reprezintă evanghelia trăită. Putem considera că fiind sincrone, cele două evanghelii, cea scrisă și cea trăită sunt similare.

În reușita demersului său, Mihai Antonescu a trebuit să se documenteze: asupra vieții lui Iisus, asupra geografiei locurilor (să cerceteze o hartă din epocă pentru a stabili localitățile și drumurile în care se petrec evenimentele, trăiesc și se deplasează personajele), asupra tradițiilor vremii, a îmbrăcămintei, mâncării etc. Dar cel mai dificil și important a fost să pătrundă în mentalitatea epocii. A trebuit să respecte din evangheliile consacrate evenimentele de bază: transformarea apei în vin la nunta de la Cana Galilei, botezul lui Iisus în apa Iordanului, alungarea preoților din templu lui Solomon, vindecările miraculoase făcute de Iisus, răscoala împotriva romanilor, cuvântarea Fiului Domnului la Lacul Tiberiada, Cina cea de taină, Răstignirea, Învierea, coborârea Sfântului Duh asupra apostolilor și înălțarea Mântuitorului la cer. Acestea sunt stele fixe în jurul cărora gravitează personajele imaginare: Natel ologul și Accuila care-i tocmește părțile lipsă ale picioarelor din praful drumului amestecat cu apă, păstorul Amin – simbolul adevărului - și frumoasa Talinta alcătuită pentru alintul inimii și al privirii (râul și pietrele se înfioară când ea se scaldă goală),

Noul Ioan (paznicul lui Ioan, botezat în închisoare cu apă de ploaie) etc.

Autorul a trebuit să inventeze pilde și dificultatea supremă – discursuri ale lui Iisus.

Cartea se citește ușor și pentru aspectul ei cinematografic: avem descrieri de natură, portrete și dialoguri. Nu avem cuvinte abstracte, neimaginabile. Încin să cred că Mihai Antonescu a trăit în reverie scenele și apoi le-a scris.

Îndrăgostit de mitologia noastră, Mihai Antonescu imaginează o călătorie a preotului Iosif Arimateeanul însoțit de Blândul Matia, Dima șapte limbi, Setur tâlharul potolit în Dacia regelui Scorilo cu mesaj de la prorocul Ilie. Aici au loc două ieșiri din timpul istoric în cel sacru (illo tempore), cum ar spune Mircea Eliade, prilejuite de revelarea zeului Gebeleisis, odată din oglinda palatului, a doua oară pe muntele Omul, în chipul Sfinxului când într-unul din ochii acestuia apare crucea cu răstignitul Iisus și în celălalt mormântul gol care-l așteaptă. Gebeleisis, după unii autori identificat cu Zalmoxis, este zeul cerului, stapân pe fulgere și tunete. Zeu unic. Autorul sugerează o paralelă între doctrina monoteistă a zeului dac menționat și religia lui Iahve.

Să mai menționăm o scenă memorabilă și anume viziunea preotului Iosif Arimateeanul chemat să deschidă poarta cerului pentru a intra păsările. Scara pe care trebuia să urce era alcătuită din trestiiile manuscrisului lui Amin. În timp ce săvârșește acțiunea, scara este cuprinsă de un foc rece, regenerat, ceea ce simbolizează că manuscrisul se va transmite generațiilor următoare.

Stilul uzitat de Mihai Antonescu este arhaic, în acord cu subiectul. Folosește numeroase așezări de verbe la sfârșitul propozițiilor, arhaisme și regionalisme. Romanul încununează activitatea bogată de romancier a autorului. *Memoria trestiei* a obținut premiul „Cartea anului” atât la Festivalul European de Literatură „Sensul iubirii”, Drobeta Turnu Severin, 2015 cât și de la Filiala de proză București a Uniunii Scriitorilor din România, ambele pentru anul 2015.

—> de democratizare postrevoluționară: „La mesele tăcerii stau cei mai buni de gură”

Dincolo de speculații fine și incitante, ceea ce am dedus din discuțiile cu Nicolae Dan Frunteletă, Ștefan Mitroi și Ion Lazu este că, în literatură, cel care decide e cititorul. În altă parte, „aruncat cu prietenie într-un «ocean de interogativitate», profesorul și eseistul de largă comprehensiune Petru Isachi atrage atenția asupra riscului de se ajunge în starea unui anume „somnambulism” în cazul revistelor de cultură din Moldova, cât și de pretutindeni, dacă se are în vedere că acestea au rolul de a potența „sentimentul pozitiv de sine al Moldovei și îmbogățește spațiul etnosimbolic primar actualizat permanent de celelalte forme spirituale: ansamblu de «narațiuni», mituri, biserică, artă naivă, eresuri, rituri etc.” Spirit polemic, rafinat iubitor de artă și cititor de literatură și filosofie, răspunsurile lui Ion Coja stârnesc interesul și prin datele pe care acesta ni le oferă în jurul procesului de elaborare a trilogiei Șeitani, „roman în mare parte autobiografic”, cu toate elementele legate de construcția epică și de surprizele pe care le-ar putea presupune mersul acestei narațiuni. Puțin mai încolo, răspunsurile poetei Passionaria Stoicescu se derulează cu naturalețe, păstrând mult din farmecul și umorul unui suflet de o atât de mare sensibilitate, dar și cu acea seriozitate de joc pe care o au de obicei oamenii mari când se

copilăresc. O voce distinctă în peisajul poetic actual, Passionaria Stoicescu cultivă modestia, ca formă de afirmare a valorii autentice, preferând afirmărilor publice zgomotoase, discreția și forța de penetrare a spiritului său creator. Printre spațiile amintirilor sale, un loc important îl ocupă cărțile pentru copii: „Să adăpostești în suflet un copil, fără să te sfiiești să arăți asta lumii, să iubești și să prețuiești jocul (...) sunt tot atâtea condiții pe care trebuie să le îndeplinești pentru a scrie acest tip de literatură.”

Nu-i de mirare că, în bună parte, mărturisirile celor chestionați se organizează în jurul copilăriei și al depășirii încercărilor care le-au călăuzit drumul în viață, din moment ce, din discuțiile purtate, rezultă o anume repulsie, aproape organică, față de indivizii conformiști și atât de suspect adaptabili. Aici, în lumina revărsată peste sine, colegul de taifas se abandonează în reverii duioase, copilăria, vatra străbună, casa părintească, imaginea părinților și a înaintașilor însoțindu-i în existența lor pământeană. Deosebit de vii și fecunde în ordinea spiritului, par, de asemenea, abordările pluridisciplinare. În măsură să-i dezvăluie accentele de personalitate, deschiderea spre confesiune a Mariei Mănuică, o sensibilă poetă, medic și artist plastic, cuprinde repere în măsură să sugereze că, în structura acesteia, poezia și artele plastice sunt îngemănate în cel mai fericit mod:

„Există o muzicalitate a culorilor, precum și a poeziei, o reversibilitate, un joc subtil și fermecător între percepții”. Inițiată la 30 de ani de la apariția romanului *Moromeții*, I, 1955, aventura ecranizării capodoperei lui Marin Preda a fost percepută ca unul dintre marile evenimente cinematografice ale timpului. Stârnite cu un asemenea prilej, „sporovăielile literare” cu o parte dintre realizatorii filmului *Moromeții* se poartă sub semnul anecdotei și, mai ales, al paradoxului. Se supun interogatoriului regizorul Stere Gulea și actorii Victor Rebengiuc, Mitică Popescu și Dorel Vișan, printre cei mai expresivi din domeniul lor, personalități cu o inteligență caustică și de un haz cuceritor.

Reușind să contureze un cadru de comunicare viabil și alert, interviurile realizate de Rodica Lăzărescu se poartă în jurul unor largi categorii de probleme, mai circulante sau mai rar abordate. Lipsite de afirmații de conjunctură, răspunsurile celor 25 de „personaje” decurg în ritmuri alerte, captivante, cu o mare acuratețe, după cum, dacă am lua doar la întâmplare, o poate sugera și „ping-pongul” din interviul cu Leo Butnaru. Antrenant și bine organizat ca structură, volumul de interviuri Invitație la confesiuni se citește cu interes, asemenea unei cărți neobișnuite de înțelepciune sau chiar de aventuri ale spiritului în aspirația sa spre înalt, spre desăvârșire.

În reușita demersului său, Mihai Antonescu a trebuit să se documenteze: asupra vieții lui Iisus, asupra geografiei locurilor (să cerceteze o hartă din epocă pentru a stabili localitățile și drumurile în care se petrec evenimentele, trăiesc și se deplasează personajele), asupra tradițiilor vremii, a îmbrăcămintei, mâncării etc. Dar cel mai dificil și important a fost să pătrundă în mentalitatea epocii.

Reușind să contureze un cadru de comunicare viabil și alert, interviurile realizate de Rodica Lăzărescu se poartă în jurul unor largi categorii de probleme, mai circulante sau mai rar abordate.

Mariana Șenilă-Vasiliu

O istorie subiectivă a artei în imagini (V)

Câte ceva despre pictura lui El Greco, Rubens și Velasquez

„IZGONIREA NEGUSTORILOR DIN TEMPLU”.

Autor DOMENICOS THEOTOCOPULOS zis EL GRECO (1541-1614). Pictură în ulei, biserica San Gines - Madrid

În vara lui 2007, mă aflam de o lună la Madrid. Făcusem ușă batană la toate muzeele și colecțiile posibile, de la Muzeul Prado la colecția Galdiano, de la Monasterio de las Descalzas Reales la Muzeul de Arheologie, de la Academia de Arte la Muzeul Reina Sophia și încă multe altele, când într-o joi dimineață, prietena care mă însoțea mi-a propus pe un ton misterios să mergem la biserica San Gines. “De ce?” “Ai să vezi acolo”, mi-a răspuns și cu asta discuția s-a încheiat. Am ajuns prea devreme, biserica încă nu se deschisese, așa că am așteptat în fața intrării admirând și fotografiind mozaicurile din piatră de râu ce înfățișau prin simboluri Eclesia. Când porțile masive s-au dat deoparte am intrat și ne-am învățit inventariind comorile artistice ce împodobeau interiorul bisericii. Ce mi se părea ciudat era faptul că prietena mea se tot uita la ceas. Deodată mi-a șoptit: “Hai! Acum!”, și m-a dus într-un loc unde nu era nimic de văzut, cu excepția unui panou care nu se știe ce acoperea. Am ridicat din umeri a mirare, dar n-am mai întrebat nimic. O fi știind ea de ce stăm acolo. Exact la ora 11, acel paravan s-a dat la o parte și din dosul lui a apărut un tablou, de mici dimensiuni, al cărui colorit m-a făcut să tresar: era un El Greco! Minunea din fața noastră era “Izgonirea negustorilor din templu” a maestrului cretan. Tabloul făcea parte din tezaurul bisericii San Gines și pentru a-l proteja, se luase drastică măsură de a nu fi expus publicului decât o singură zi pe săptămână, joia, și doar pentru o jumătate de ceas, între orele 11 și 11,30.

Pictura lui El Greco m-a impresionat întotdeauna prin aerul de mister pe care îl creează coloritul aparte, inconfundabil. Mai întâi

El Greco - Izgonirea din templu. Col. H.C. Frick, New York

i-am văzut tablourile din Muzeul de Artă de la București și mi-a rămas sufletul la “Logodna Fecioarei”; l-am descoperit apoi cu încântare în Muzeul Ermitaj; la Toledo, singurul lucru ratat din ceea ce i-a aparținut lui El Greco a fost casa-muzeu care era închisă pentru renovări, încolo n-am cruțat nimic din ce se putea vedea. La catedrală mi-a tăiat răsuflarea celebrul “El Espolio”, iar la biserica San Tomé am înțepenit în fața “Înmormântării ducelui de Orgaz”, în muzeele madrilene am dat peste tot de tablouri ale sale. Oriunde aș fi aflat că se află un El Greco, mă duceam ca în transă. Iar de astă dată, marea surpriză de la biserica San Gines, “Izgonirea negustorilor din templu”, capodoperă pe care, nefericire a nefericirilor, o știam doar dintr-o reproducere în alb-negru, dar și aceea mizerabil imprimată.

Tablourile lui El Greco sunt dramatice, nimic nu e calm, nimic nu e static, totul se agită, totul pare zgâlțâit de o forță nevăzută. Cerurile sale sunt apocaliptice, pământul se zguduie ca lovit de cutremur, cer și pământ par încleștate într-o teribilă luptă fără sfârșit. Vântul mână norii vineți și îi sfășie; ierburile se îndoie, sub suflarea lui, oamenii și copacii se contorsionează; în trecere, el răvășește veșmintele și draperiile, face să pălăie puțină lumină ce răzbate din atmosfera de sfârșit de lume. Sfinții lui, ca niște imense lumânări, par că ard, întreaga anatomie umană modelată parcă din ceară e deformată, chipurile din tablourile lui sunt chinuite și asimetrice. De pe cruce, răstigniții săi nu sunt coborâți, ci absorbiți de mormânt. Culorile acide se înfruntă și se hărțuiesc până când, macerate de jocul haotic al umbrelor se topesc în negrul de smoală care, lacom, le înghite. Roșul acela rece, simbol al pătimirilor, brăzdează uneori ca un fulger suprafața sumbră a tablourilor sale, așa cum se întâmplă și în “Izgonirea negustorilor din templu”.

Subiect arhicunoscut, “Izgonirea negustorilor din templu” arareori atinge dramatismul asemenei celei din micul tablou (să tot aibă 40 cm x 50 cm) din biserica San Gines. Într-o mișcare de răsucire mânoasă, Hristos e gata să sfichiuiască adunătura de negustori și zarafi aciuată în templu înaintea Paștelor. Speriați, de violența gestului, unii fug, alții se apără ducând mâna în dreptul feței ca să nu fie atinși de lovitura de bici. Ca în Parabola orbilor a lui Bruegel, unda spaimei se propagă în trepte, trecând de la cel care stă în picioare așteptând înspăimântat să cadă lovitura, la al doilea care o ia la fugă, al al treilea care a și luat-o la sănătoasa, până la cel din urmă care, grăbit, își strânge marfa. Mișcarea se desfășoară secvențial, cinematografic și compozițional se distribuie în evantai. Centrul de tensiune și implicit de interes pictural este Iisus. Veșmântul său de un roșu intens și rece - marca El Greco! -, mișcarea elicoidală a trupului prin care își arată mânia și revolta antrenează dinamica întregii imagini pictate. Atenuând parțial amplitudinea răsucirii trupului, pictorul se sustrage influenței michelangeolești care îl impresionase în perioada de început petrecută la Roma. Ucenicia în atelierul lui în atelierul lui Tizian îi prinsese bine din acest punct de vedere, îi mai temperase avântul. Prins între moștenirea genetic-spirituală bizantină, învățăturile deprinse de la Tizian și exemplul titanesc al lui Michelangelo, El Greco a găsit calea de mijloc, cea a decantării stilului fiecăruia și al împăcării contrariilor, construindu-și o personalitate artistică inconfundabilă. La toate acestea trebuie adăugate misticismul negativist spaniol de care s-a lăsat prins și excentricitatea firii sale.

Tabloul de la biserica San Gines, după dimensiuni, pare să provină din “originalele tuturor tablourilor” văzute de Francisco Pacheco cu îngăduința pictorului, pe care El Greco le ținea ascunse într-una din camerele unde locuia la Toledo. Prin termenul “originale” nu se înțelege că erau schițe premergătoare, ci tablouri finite, pe care le relua apoi la dimensiuni mari. Nu este o afirmație categorică, nu dispun de informații în acest sens, ci o probabilitate pe care o propun pe baza specificației lui Francisco Pacheco după care aceste “originale” erau de mici dimensiuni, pe când pictura lui El Greco, cea din catedrale și biserici ori comenzi particulare, avea întotdeauna dimensiuni impresionante (“Înmormântarea ducelui de Orgaz” măsoară 3,80 m x 3,60 m, iar “Închinarea păstorilor” din Muzeul de Artă de la București este de 3,46 m x 1,37 m; pânzele de dimensiuni medii măsoară, în general, cu ceva peste sau imediat sub un metru).

Indiferent de dimensiuni, tablourile pictorului cretan naturalizat spaniol mai mult prin duh decât prin acte, au un puternic impact asupra celui care le privește. Fie că îi admiră pictura, fie că nu-i place, nu poate rămâne indiferent la acel zbucium, la acea viziune interioară din care s-a alimentat creația lui El Greco.

„HELENE FOURMENT CU BLANĂ”. Autor PIETER PAUL RUBENS (1577-1640). Ulei pe pânză. Fundația Calust Sarkis Gulbenkian - Lisabona

Pe vremea când, necoptă artistic, mai amestecam frumusețea fizică a modelelor cu cea a picturii, Rubens nu-mi plăcea. “Ia, niște grășane acolo”, bombăneam în sinea mea. Mai stupid mod de a judeca pictura după standardele de frumusețe ale modelelor, nici că se putea. După o zi întreagă petrecută în Ermitaj, cu ochii roșii precum iepurii din cauza efortului vizual la care fusesem supusă, îmi amintesc că trecând prin dreptul sălii unde erau expuse tablourile maestrului flamand, m-am mulțumit să-mi vâr capul pe ușă. “Aha, Rubens”, am exclamat, după care, obosită și indiferentă am trecut mai departe. În 2003, vizitând Lisabona, am ținut morțiș să văd tablourile din Fundația Gulbenkian și bine am făcut. De astă dată lucrurile s-au petrecut invers; la vederea portretului Helenei Fourment nud, abia acoperită de o blană care și aceea sta să alunece de pe ea, mi-a scăpat un admirativ “Oh! Rubens!” Între blazatul “Aha, Rubens” și entuziasmul “Oh! Rubens!” se scurseseră treizeci de ani, răgaz în care, prin trecerea pragului atâtor muzee, în care am întârziat studiind cu cea mai mare atenție operele de artă ale unor pictori celebri sau ale unora mai puțin cunoscuți, am început să înțeleg câte ceva despre ceea ce va să fie cu adevărat pictura și să-mi formeze gustul artistic. Iar cu bunul gust, lucrurile stau precum zicea Karel Capek: costă efort, timp, bani și tot pe atâta osteneală.

Întâlnirea cu tabloul lui Rubens, în mod special, dar și cu a altor picturi din colecția celebrului petrolist armean, a meritat toate inconvenientele pomenite de esteticianul ceh. La vederea portretului (în picioare) al Hélénei Fourment cu blana am uitat de preferința lui Rubens pentru “grășane” și n-am mai văzut decât culoarea; am ignorat obezitatea modelului, genunchii ei reumatici și umflați, am uitat de celulita ce-i încrețea pielea și de nefrescul alb al carnației, pur și simplu n-am mai văzut altceva decât desăvârșirea picturii. De aș fi procedat așa cum fac alții care, deîndată după subiect se apucă să disece tabloul după bruma de cunoștințe teoretice, bune sau proaste pe care le au, aș fi pierdut esențialul. După cum la un concert nu stai cu nasul în partitura muzicală, ci te lași furat de muzică, tot așa nici în pictură nu faci disecția tabloului, ci te lași fascinat de viziunea globală a artistului altminteri pierzi esențialul - emoția. Cultura, spunea nu mai știu cine, este ceea ce îți rămâne după ce ai uitat tot. Cu artele, de la un moment dat încolo, lucrurile se petrec identic.

Deși viața lui Rubens a fost relativ scurtă - a trăit doar 63 de ani -, în urma lui a rămas o operă de proporții gigantice capabilă doar ea să umple un muzeu. Cu un singur amendament, că nu toate pânzele au fost pictate integral de el. Asemeni altor maeștri din acea perioadă, în atelierul său roiau o mulțime de ucenici, fiecare din ei specializat într-un anume domeniu: unii știau să picteze, în maniera maestrului draperii, obiecte din metal, cai sau mai știu eu ce altceva. Cum datorită reputației artistice a lui Rubens, comenzile se aglomerau, pictorul neputând să le facă față singur, adesea contribuția lui se rezuma la două momente: la început când pensula în mare schița tabloului și la sfârșit când prin retușuri unifica stilistic lucrarea. În final, gheara leului făcea însă adevărate miracole inducând ideea că întreg tabloul era pictat de el. Cam așa stăteau lucrurile cu marile comenzi. Cu totul altfel se petreceau lucrurile când își picta familia, pe Isabela Brand, prima lui soție, pe Héléne Fourment, a doua soție, și copiii săi. Acele tablouri sunt pictate în întregime de Rubens și asta se simte de îndată. Din această categorie face parte și pânza “Hélène Fourment cu blană” din colecția Gulbenkian.

Tabloul o înfățișează pe tânăra soție a pictorului într-un moment de intimitate căutată.

Cu o mână își ține blana gata să cadă, însă compunerea e astfel concepută încât să-i dezvăluie în același timp, umărul rotund și voluptuos, narii și picioarele pline. Blondul roșcat al părului, albul-sidefiiu al carnației semitransparente, de plantă crescută în întineric, sunt scoase în evidență prin contrastul cu blana închisă la culoare. Ingeniosul joc de-a v-ați-ascunselea dintre trupul nud și blana ce acoperind-o, în același timp o dezvelește, smulge pictura din banalitatea repetitivă a nudurilor de care geme pictura barocă în general și cea flamandă în special. "Hélène Fourment cu blană" din colecția Gulbenkian de la Lisabona e unicat. Pe jumătate dezbrăcată, Hélène Fourment întoarce spre privitor chipul unei femei tinere și nepăsătoare la cusururile sale trupesti pentru că se știe că e iubită de pictor așa cum e. După felul în care a portretizat-o, Rubens arată la rândul său două lucruri pe care le iubește în mod egal: pe tânăra lui soție și pictura. Cât de izbutit este portretul Hélènei și ce culoare dumnezeiască are Rubens!

Fără exemplul lui Rubens, poate că alta ar fi fost pictura lui Delacroix; fără culoarea pictorului flamand, altfel ar fi arătat și "ghețele de mătase colorată scâmoșată", cum numea Degas nudurile lui Renoir din perioada sidefii. Ce uriaș colorist a fost acest pictor nordic concurat pictural doar de meridionalul Tizian, însă fără exploziva energie ce marchează pictura lui Rubens.

Post scriptum

Se spune că după moartea lui Rubens, văduva acestuia, Hélène, care îi servise adesea drept model pentru tablourile cu nuduri pictorului, a avut descrierata idee de a distruge toate acele tablouri pentru care ea pozase, inclusiv a portretului său cu blana din colecția Gulbenkian. Pentru memoria artistică a lui Rubens, pictor de nuduri, acest lucru ar fi fost un dezastru, iar pentru pictura flamandă a secolului XVIII o catastrofă. Ironie a sorții, salvarea a venit din partea unui om al Bisericii, cardinalul-infant, fratele lui Filip al IV-lea al Spaniei, care îndeplinea funcția de guvernator al Flandrei. Prin confesorul brusc-pudicei văduve a lui Rubens, acesta a reușit să o determine să renunțe la absurdă și funesta ei decizie. Prin câte a mai trecut "Portretul Hélènei Fourment cu blană" până să ajungă în colecția Gulbankian, nu știu, singurul lucru de care sunt sigură e că portretul care a supraviețuit până în zilele noastre este una din piesele de rezistență a colecției celebrului petrolist armean pe care am putut-o admira în muzeul de la Lisabona.

**"PORTRETUL INFANTEI MARGARITA DE AUSTRIA".
Autor, DIEGO RODRIGUEZ DE SILVA Y VELASQUEZ (1599-1660). Anul probail al execuției, 1558 sau 1559.
Ulei pe pânză.
Muzeul Prado - Madrid**

Două sunt geniile protectoare ale căror statui sunt așezate chiar la intrarea Muzeului Prado: cea a lui Goya, având la picioare, sculptati în soclu, imaginea *Majei desnuda* înconjurată de incubi și sucubi, și statuia lui Velasquez cu armele meseriei, pensula și paleta, în mâini. Dacă țin cont și de statuia lui Velasquez din fața Muzeului de Arheologie - în pandant, îi ține de urât statuia sculptorului Berruguete -, Velasquez pare să fie geniul protector total al Madridului artistic. Prin calitățile picturii sale, Velasquez își merită, o dată cu statuile, și faima de artist neîntrecut al culorii.

Îi prețuiesc pictura și multe din tablourile sale m-ar fi incitat să scriu despre ele. Mai întâi de toate mi-ar fi plăcut să vorbesc despre pictura intitulată "Predarea cheilor orașului Breda", sau cum este numită mai pe scurt, "Lănciile", însă s-a scris de atâtea ori despre acest tablou încât m-aș vedea obligată să repet anumite lucruri spuse sau scrise de alții mult mai bine decât aș face-o eu. M-ar fi incitat să scriu despre bufonii curții regale, însă și acest capitol a fost atacat cu vervă și aplomb de către critici de renume cu care n-am îndrăzneala nici să mă compar și nici să mă confrunt. Câte din pânzele lui Velasquez n-ar fi de comentat din punct de vedere pictural... Mergând pe ideea lui Goethe cum că subiectul îl vede oricine, dar conținutul îl găsește doar cel care el însuși are ceva de adăugat, m-am oprit în cele din urmă la un portret al infantei Margarita de Austria tocmai pentru că pare neutru, însă în

realitate, în spatele lui sunt încă destule dedesubturi istorice și artistice care merită scoase la lumină. Deci, am câte ceva de adăugat.

Dacă informațiile date de fostul director al Muzeului Prado, J.F. Sanchez Canton sunt corecte, portretul infantei Margarita a fost ultimul portret și cel din urmă realizat de Velasquez înaintea morții sale, la 6 august 1660. Coroborând câteva date disparate, printre care și faptul că atunci când a pictat-o pentru prima dată pe prințesă în "Las Meninas"/ "Domnișoarele" (de onoare, în portugheză), în 1656 infanta avea patru ani și portretul de la Prado, pictat anterior decesului lui Velasquez, înseamnă că infanta avea în jur de șapte-opt ani. Dacă diferența în timp între pictarea celor două portrete este de doar trei ani, după modificările fizionomiei modelului pare să fie de 13 ani, atât de maturizat arată chipul infantei. Ce schimbare uluitoare între chipul drăgălaș al copilei cu părul blond lăsat liber, îmbrăcată într-o rochie alb-sidefii simplă, ființă voluntară care dă buzna peste părinții săi, Filip al IV-lea al Spaniei și a doua lui soată, Mariana de Austria, aruncându-le priviri curioase în timp ce ei îi pozează lui Velasquez, și imaginea rigidă, convențională, încorsetată în etichetă precum în veșmintele scortoase de paradă. Unde a dispărut mica și delicioasă tirană care făcea doar ce voia ea și când s-a metamorfozat în ființa aceea înțepenită ce-i pozează pictorului curții? Pe chipul ei și-a pus pecetea consanguinității casei de Austria: deocamdată doar un ușor prognatism al maxilarului inferior, buza de jos răsfrântă, ochi basedofieni și un defect de boltă palatină, care nu se vede, dar se auzea și care împiedica pronunța corectă a sunetelor "s" și "z", cusur care prin imitație servilă la început, iar mai apoi prin reflex a modificat fonetica limbii spaniole. Cel puțin așa susțin specialiștii.

După ce se trece de descrierea infantei și atenția se oprește asupra picturii propriu-zise, lucrurile se schimbă. Armonia de culoare este dumnezeiască. Țesătura argintie cu dungi subțiri roz-trandafirii sugerează un brocart, atunci când în realitatea materia nu-i decât problemă de rafinament cromatic. Când te apropii de ea constăți, ca și în cazul aurului rembrandtian, care nu-i decât un ocru-galben inteligent pus, că și argintul lui Velasquez nu-i decât un gri abil variat. Întreg tabloul se bazează pe contrapunctul celor două culori, roz și gri, cărora pictorul le alătură noncolorile alb și negru. Semănate cu pricepere, alburile plătcii, a mânecilor și a batistei, învie tabloul al cărui fundal este o masă de roșuri închise. Niște drapaje involburate gratuit în manieră barocă joacă masa fundalului pe care se detașează imaginea de păpușă de ceară a infantei. Roșul vermillon, cald, distribuit cu parcimonie în panglicile de la manșetele bluzei, în rozeta decorativă de pe pata albă a plătcii, în cerecii masivi de coral și mai cu seamă în parura coafurii din partea dreaptă a capului înviează tabloul altminteri lipsit de tonică de culoare. Ar mai fi de adăugat din punct de vedere cromatic prezența abia simțită a unor bijuterii din aur precum acel șarpe decorativ ce unduiește pe corsajul în dungi roz cu argintiu, broșa prinsă în rozeta roșie de pe platca toaletei și blondul auriu al părului. Ceea ce însă m-a îngenuchiat într-o admirație definitivă în fața acestui tablou, altminteri convențional, a fost incredibila măiestrie cu care Velasquez a pictat volanele manșetelor și marama semitransparentă pe care infanta o ține în mâna dreaptă, ambele de un alb spumos, ușor și volatil ce-ți taie respirația. Dacă marama-batistă albă ce taie și în același timp unește orizontalele bascului roz al crinolinei cu argintiul vrăstat al părții inferioare a imensului clopot vestimentar al toaletei ar lipsi, tot eșafodajul cromatic al tabloului s-ar prăbuși în banalitate.

Pensulația lui Velasquez e largă și proaspătă, neîmpotmolită în stupide lustruiri ale culorii și acest lucru se vede cel mai bine în modul de tratare al țesăturilor. Ca orice pictor cu adevărat mare, care îmbătrânind se eliberează de servituți în modul de a picta, nici Velasquez nu se împotmolește în astfel de fleacuri. Dantela de la gâtul "Idiotului din Coria", scurta pelerină din portretul papei *Inocențiu al X-lea*, broboada de pe capul unei femei din "Las Hilanderas"/ "Torcătoarele" și marama din mâna infantei nu mai sunt materiale, ci materie picturală tratată cu nonșalantă libertatea. A știut Manet de la cine să învețe lecția asta.

"Portretul Infantei Margarita de Austria" are toate minunatele calități enumerate, însă din punct de vedere istoric există un dar, iar acel dar - la începutul prezentării acestui tablou l-am pus

deja pe dubitativul "dacă!" -, este provocat de existența în Muzeul de Artă de la Budapesta al unui alt portret al Margaritei de Austria, datat 1660, executat adică tocmai în anul morții pictorului. Ceea ce mă derutează este faptul că portretul din muzeul budapestan, fizionomia adolescent-infantilă a prințesei e mult mai tânără decât în portretul de la Prado și e foarte asemănătoare cu cea a infantei din "Las Maninas", pe când avea doar patru ani. Chipul nu poartă încă amprenta casei de Austria cu acele diformități anatomice deja menționate; e încă rotund-copilăresc, cu ochi mari și negri precum cei ai pruncilor pictați de Toniza, iar părul, deși prins într-o fundă de culoare verde închis, e liber și nu are aparența de perucă a coafurii din portretul de la Prado. Pictat în culori închise - verde întunecat și brun închis, tabloul nu mai pune în evidență fastul de paradă al toaletei, ci frumosul chip al infantei învăluit în aura blond-serafică a părului. Ce se întâmplă, atunci, cu datarea portretelor? După vârsta modelului din portretul de la Budapesta, infanta pare să aibă cu cel puțin doi-trei ani mai puțin decât prințesa din Muzeul Prado. În acest caz, J.F. Sanchez Canton pare să aibă dreptate și portretul nedatat din muzeul madrilen să fie cu adevărat ultimul portret al prințesei pictat de Velasquez. O întrebare însă nu-mi dă pace: când, cine și pe ce bază a stabilit datarea portretului *Infantei*

RUBENS - Helene Fourment cu blană - Kunsthistorisches Museum, Viena

VELÁZQUEZ - Portretul infantei Margareta - Muzeul Prado

Margarita de la Budapesta, atunci când toate aparențele sunt împotriva datării sale în 1660? Dacă data tabloului a fost scrisă chiar de mâna lui Velasquez, nu-i nimic de comentat; dar dacă ea a fost fixată de istorici de artă, haosul se mărește. Rezolvarea ar putea veni în acest caz de la rocada datelor celor două portrete. Cum nu mă convinge nicio soluție, pentru mine chestiunea datării portretelor infantei Margarita continuă să rămână o enigmă. Nu însă și splendoarea inegalabilă a picturii.

În imposibilitatea de a procura imagini ale originalelor lui El Greco și Rubens, ne-am văzut nevoiți să recurgem la variante ale acestora de la New York și Viena.

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești a sărbătorit împlinirea a 167 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu, printr-un spectacol muzical-literar, desfășurat în Sala Ars Nova, din cadrul instituției. Manifestarea, care a stat sub semnul Zilei Culturii Naționale a debutat cu

„Știința în Slujba Cetățeanului cu Teodor Ghițescu”

prelegeri despre viața și opera poetului nepereche, susținute de profesoarele de limba și literatura română Allora Albușescu, Ecaterina Constatinescu și de poeta Denisa Popescu. Au urmat recitaluri din poemele lui Mihai Eminescu, oferite de medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, designer-ul Violeta Stan, poeta Allora Albușescu, artistul Robert Chelmuș, profesorul de limba și literatura română Vasile Ghițescu. Sub bagheta dirijorului Nicolae Perniu, Grupul Vocal „Armonia” a interpretat melodii de suflet pe versurile lui Mihai Eminescu, iar copii talentați de la Trupa de Teatru „Robertto” au încântat auditoriul cu prestația lor, recitând cu dăruire poeme de Mihai Eminescu.

■ Centrul Cultural Pitești a găzduit în zilele de 13, 14 și 15 ianuarie, Expoziția Județeană de Păsări de Rasă, organizată de Asociația Crescătorilor de Păsări și Animale de Rasă Argeș. Evenimentul, aflat la a VII-a ediție și desfășurat în Complexul Expozițional Casa Cărții, a adus în centrul atenției o mare varietate de porumbei, găini și iepuri de rasă, cele mai bune exemplare fiind premiate în

Lansare de carte „Impresii divine”

urma jurizării de specialitate. Acțiunea a avut ca obiective atragerea de noi membri în rândul asociației și cultivarea interesului publicului larg pentru păsări și animale de rasă.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat simpozionul cu tema „Fericirea și Adevărul – Valori Umane Supreme”, în cadrul proiectului cultural-educativ, sub genericul „Știința în Slujba Cetățeanului cu Teodor Ghițescu”. Manifestarea, susținută de col.(rtr.) ing. Teodor Ghițescu a reunit un public format din elevi, cadre didactice de la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre „Basarab I” și membri ai Clubului de

Istorie „Armand Călinescu”. Distinsul om de știință a definit adevărul ca fiind un rezultat al cunoașterii pe diferite domenii, pe când fericirea este rezultatul sistemului afectiv, al trăirilor și sentimentelor. „În ceea ce privește cunoașterea, aceasta poate fi constructivă, cum ar fi cunoașterea științifică, dar și distructivă, atunci când ne referim la cultura dogmatică, fie ea politică, sau religioasă. Prin urmare, cultura pozitivă duce la profesionalismul sistemic, adică performanță, armonie, prosperitate, în timp ce cultura negativă conduce la un profesionalism manipulator, de ordin politic, religios, provocând discordie și pauperizare”, a declarat Teodor Ghițescu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, o nouă ediție a proiectului cultural-educativ, sub genericul „Povești de viață-povești de suflet cu Denisa Popescu”, avându-l invitat pe Mihai Cernătescu, doctor în cultură, istorie și civilizație persană. La eveniment au participat elevi, cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu și alți consumatori de cultură, care au aflat informații interesante despre Iran, țara din Orientul Mijlociu care provine din fascinantul Imperiu Persan. Preț de un ceas, Mihai Cernătescu a delectat auditoriul cu impresii și amintiri din anii de studiu petrecuți în Iran, a vorbit despre limba farsi și despre cartea pe care a tradus-o recent din persană, intitulată „Peripețiile lui Nastratin Hoge”, prezentată în anul 2016, la Târgul de Carte „Gaudeamus”, lansând și o provocare: „O limbă rară este o șansă în plus”.

■ Poetul inginer Nicolae E. Braniște și-a lansat la Centrul Cultural Pitești, noul volum de versuri cu titlul „Impresii divine”. Evenimentul editorial a reunit în Sala Ars Nova prieteni, foști colegi de serviciu, elevi, cadre didactice de la Liceul Tehnologic ASTRA și alți iubitori ai cărții. Născut la Pitești, autorul a fost director la Institutul Pomicol Mărăcineni în perioada 2000-2005, s-a remarcat prin numeroase studii științifice în domeniul horticul, fiind atras în același timp și de arta condeiului. Pasiunea pentru poezie s-a materializat printr-o serie de cărți, dar și prin aderarea la Liga Scriitorilor Români și de Expresie Română de Pretutindenii Filiala Argeș. Noua apariție editorială a fost bine primită de publicul avizat, fiind considerată o expresie a trăirilor poetului în timpul pelerinajelor la unele lăcașe de cult, dar și a credinței creștin-ortodoxe, insuflată de tatăl său, regretatul preot Emanoil Braniște. Despre „Impresii divine” au vorbit profesoara de limba și literatura română Emmnuella Marinescu, preotul Daniel Mazilu, medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, cercetătorul științific Adina Perianu, profesoara-poetă Mona Vâlceanu, scriitorul Mihail Ghițescu, profesorul de limba și literatura română Vasile Ghițescu și evident, autorul, Nicolae E. Braniște.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, simpozionul cu tema „Legume și mirodenii”, în cadrul proiectului sub genericul „Armonie și Stil de Viață cu Adina Perianu”. Dezbateră, susținută de dr. ing. Adina Perianu, specialist în horticulură a reunit un public divers, interesat de recomandări în domeniul sănătății. Cu acest prilej, Adina Perianu a exprimat interesante puncte de vedere ale nutriționiștilor, referitoare la consumul de alimente în funcție de grupa sanguină.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, o nouă ediție a Cenaclului literar-artistic „Mona Vâlceanu”, avându-l invitat pe medicul-scriitor Corneliu Zeană. Evenimentul a cuprins o prezentare a activității profesionale și literare a distinsului om de cultură, susținută de scriitoarea, profesoara și editorul Mona Vâlceanu.

Publicul format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Golescu și oameni de cultură argeșeni a aflat cu acest prilej informații interesante despre Corneliu Zeană, care este aromân, medic cardiolog și pasionat de arta condeiului. Membru al Mișcării Europene Internaționale și al Societății Medicilor Scriitori, Corneliu Zeană recomandă lectura pentru liniștirea minții și îmbunătățirea stării de sănătate, se declară un admirator al culturii chineze dar și al filosofiei de viață budiste, în special al învățăturilor lui Confucius. Mai nou, Corneliu Zeană a pus bazele Asociației Urmașilor Victimelor Comunismului, în semn de respect pentru tatăl său, care a fost deținut politic în regimul de tristă amintire.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, ediția din luna ianuarie 2017, a Cenaclului „Armonii Carpatine”. Evenimentul, coordonat și moderat de redactorul-șef al revistei Carpatica, inginerul-scriitor Nicolae Cosmescu a cuprins un recital liric oferit de Grupul Vocal „Armonia”, sub bagheta dirijorului Nicolae Perniu și o lectură din creațiile recente, susținută de medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu și inginerul-scriitor Nicolae E. Braniște, membri ai Ligii Scriitorilor Români și de Expresie Română de Pretutindenii Filiala Argeș. Președintele interimar al ligii, medicul-poet Adrian Mitroi a preferat să vorbească despre situația din cultura românească, iar publicistul Gheorghe Mohor a prezentat un referat despre creația eminesciană, în contextul în care s-au împlinit 167 de ani de la nașterea poetului nepereche.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat în Sala Ars Nova, lansarea noului număr al revistei-document Restituiri Pitești, publicație trimestrială a instituției. Evenimentul a reunit elevi, cadre didactice de la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre „Basarab I”, membri ai Clubului de Istorie „Armand Călinescu” și ai colectivului redacțional. Redactorul-șef Marius Chiva și secretarul general de redacție Marin Toma au prezentat conținutul noii apariții editoriale, exprimând și unele considerente pe marginea articolelor publicate. Scriitorul Nicolae Cosmescu a luat cuvântul despre materialele semnate privind motorsportul argeșean, iar judecătorul Marius Andreescu de la Curtea de Apel Pitești a susținut o fascinantă prelegere despre o temă abordată cu predilecție în revista Restituiri Pitești, și anume libertatea în diverse accepțiuni.

■ Centrul Cultural Pitești și Inspectoratul Școlar Județean Argeș au organizat în Sala Ars Nova, o lectură publică din creația poetului și graficianului Florin Cornel Nicolescu. Evenimentul s-a înscris în proiectul cultural-educativ, sub genericul „Printre Cărțile Oamenilor de Cultură Argeșeni”, constituindu-se într-o captivantă oră de literatură locală. Preț de un ceas, elevi de la unități de învățământ partenere – Colegiul Național Zinca Golescu, Colegiul Economic Maria Teiuleanu, Colegiul Național I.C.Brătianu și de la Palatul Copiilor din Pitești, au citit din poeziile distinsului autor și au dialogat cu acesta. Născut în municipiul Curtea de Argeș, având de ani buni domiciliul la Pitești, Florin Cornel Nicolescu este absolvent al Liceului Militar Dimitrie Cantemir din Breaza și al Școlii Populare de Arte și Meserii din Pitești, Secția Sculptură. A organizat mai multe expoziții de grup și personale de pictură și grafică și este membru al Fundației Literare „Liviu Rebreanu”. Pasiunea pentru arta condeiului l-a impulsionat să scrie numeroase poezii de iubire și cu tematică religioasă, care așteaptă acum lumina tiparului.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat în Sala Ars Nova, simpozionul cu tema „România între Uniunea Europeană și Spațiul Schengen”. Evenimentul, care s-a înscris în proiectul cultural-educativ, sub genericul „Lumea Azi” a reunit un public format din elevi, cadre didactice de la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre „Basarab I”, istorici și pasionați de istorie. Cu acest prilej, au susținut prelegeri redactorul-șef al revistei-document Restituiri Pitești, istoricul Marius Chiva, col.(rtr.) ing.

Teodor Ghițescu, col.(r) Ion Stan și scriitorul Mihail Ghițescu. “Rapoartele de evaluare Schengen susțin că România a ajuns într-un stadiu avansat în ceea ce privește implementarea aquis-ului Schengen și este pregătită să adere la Spațiul Schengen”, au subliniat vorbitorii. Spațiul Schengen reprezintă o zonă de libertate de mișcare, unde controalele la frontierele interne ale statelor semnatare au fost eliminate și a fost creată o singură frontieră externă, unde controalele se desfășoară conform unui set de reguli clare.

CARMEN ELENA SALUB

Cenaclul literar-artistic „Mona Vâlceanu”

Cum am sărbătorit, în avans, Ziua Culturii Naționale...

(urmăre din p. 32)

mămăligă cu brânză. Majoritatea oaspeților și-au făcut un alt program. Noi, cei de la Regal Sun, am preferat o ultimă promenadă prin orașul înghețat și pustiu...

Eminescu sau Durzău, greaua alegere, de ieri și de azi, a lumii politice românești

Eu am vrut să citesc, la manifestări, un “Raport obiectiv privitor la curierul, copistul, registratorul, administratorul, examinatorul și veșnic călătorul Mihai Eminescu”. N-a interesat pe nimeni. Mai fac, acum, o ultimă încercare... În primăvara anului 1876, Mihai Eminescu era revizor școlar. Avea doar 26 de ani și inspecta, în calitate pe care i-o conferise ministrul Instrucțiunii publice, Titu

Velasquez - Infanta Margarita

Maioreescu, Școla de fete nr. 1 din Roman - unde asistă la niște lecții mecanice și anoste ale d-rei Z. Livescu - și școlile urbane din Vaslui. La Școala de fete observă, indignat, că directoarea ocupase, pentru propria-i locuință, șase camere din cele opt ale școlii. La Lipova constată că, din cauza ploilor, copiii nu prea dădeau pe la școală. Revizorul observă că elevii nu mai vin la școală, că primarii fac abuzuri și că țărani o duc tot mai greu. Prima concluzie era total defavorabilă: școala

devenise, în mediul rural, ceva absolut de prisos. La Mânjești găsește un singur știutor de carte, la Dumești era un învățător epileptic, la Șcheia găsește școala închisă iar la Zăpodeni, o școală neîncăpătoare. În alte sate găsește școli fără orologiu și fără clopoțel, copii puțini și învățători necăjiți din cauza lefurilor neplătite. La Șipotele, școlile erau închise de jumătate de an din cauza lipsei de lemne. Și dacă școala respectivă tot nu era folosită de elevi, acolo își făcuse casă notarul din localitate. Tot în localul acestei inutile școli, notarul își adăpostea, de intemperii, varza și nutrețul pentru vite. Dacă pentru bugetul școlii, comuna alocase 1.500 de lei salariul primarului era de 2.400 lei. La Totoiești, copiii răspundeau mecanic și nu gândeau deloc. Sătul să vadă numai nenorociri, Eminescu nu mai inspectează nicio școală în intervalul 15-31 martie 1876. I se cere, imediat, să explice acest lucru într-un raport către autorități. Eminescu se revoltă. El scrie că revizorul „împreună toate activitățile unei cancelarii într-o singură persoană, fiind curier, copist, registrator, examinator etc, trebuie să fie cu toate acestea și veșnic în călătorie, încât la fiecare 15 zile trebuie să facă revizie”. Poetul nu crede că poate exista un asemenea revizor dar, în cazul absurd, că acesta chiar ar putea exista pe pământ, roagă autoritățile a-i semnala imediat descoperirea „ca să apelez la vasta sa experiență și să aflu în ce mod - mai mult sau mai puțin apostolic - își îndeplinește cel susmenționat datoria”. Eminescu trebuia să inspecteze, într-un an școlar limitat la 180 de zile, de câte două ori cele 152 de școli din circumscripțiile sale împrăștiate pe mai multe sute de km pătrați. De asemenea, într-un an școlar, revizorului îi erau repartizate cam 500-600 de hârtii spre rezolvare. Maioreescu, ca ministru, putea îngădui din partea lui Eminescu un asemenea irevențios raport oficial. Știa ce mare poet este și cât suflet punea în tot ceea ce făcea. Ca să nu lungim inutil expunerea noastră, Eminescu e schimbat din funcție odată cu căderea guvernului Lascăr Catargiu din care făcea parte și Maioreescu. Noul ministru, Gh. Chițu - viitor membru al Academiei Române - îl dă afară pe Eminescu din slujbă și îl înlocuiește cu Al. Dârzău, un om din același partid cu ministrul. S-a schimbat, între timp, ceva? Nu. Pentru că întotdeauna se va găsi un Dârzău, bine orientat politic, care îl va înlocui pe Eminescu în orice funcție publică. Soluția salvatoare e la Zița. Cum care Zița? Zița lui Caragiale! „Pe unde te-o găsi scrisoarea mea, nene Iancule? Mă gândeam să te rog, când mă-ntorc, să mă fi trecut și pe mine un pic în

Scrisoarea Pierdută, în locul coanei Zoița, să-l fac pe Cațavencu să tremure, să mă pun cu puterea, să gândesc pozitiv, să scot țara din criză, să desenez o frunză, un palmier, un Porș, să arborez austeritatea, că mai am și eu momente de sacrificii, poate de îndoială, să se vadă că am și gândit în viața asta, nu sunt doar Zița aia care citește Dramele Parisului, o nepricopsită spiritual vorbind, că, uite, oricine mă poate interpreta... până și una Dorina din Giulești mi-a umflat rolul și s-a premiat cu el”.

La vie dans votre poesie n'est pas facile...

Ultima cină de la Regal Sun a fost cam așa. Gabriel Coșoveanu, Ioan Lascu, Jean Băileșteanu și subsemnatul am stat într-un local pustiu unde eram doar noi patru plus recepționera și bucătăresele. După ce ne-au adus comanda, toată partea feminină din local s-a așezat în fața televizorului. Doamna roșcată de la bar ne-a făcut cinste cu țuică din partea casei numai să le lăsăm în pace în următoarea oră. Pe Kanal D se transmitea un serial turcesc ce capta toată atenția femeii române de la Dunăre. Acum am realizat că în versurile spuse de d. consilier de la Herculane doar bărbații noștri și-au dovedit patriotismul. Se pare că ale noastre au fost cam sensibile la farmecul bosforenilor. Nu vrem să generalizăm. Valeria Sitaru, pe care am descoperit-o ca expeditoare în câteva superbe “Scrisori fără timbre” (din revista “amfitrion” a Doamnei Ileana Roman), nu e, cu siguranță, una dintre ele. Ea știe și ce i-a scris Zița lui nenea Iancu și juna Rodică d-lui Basile Alecsandri. “M-ați luat drept Ninița-n gondoleță, Steluța-n neagra veșnicie, Dridri de la 1848. Mărgărita, comoară de plăcere, Genovesa, Granada, Alhambra, valea Guadalquivir, cățelușa Coutza. Venisem să vă fac o vizită, dans mon chez moi, nu semințelor de grâu...La vie dans votre poesie n'est pas facile, mon Basile... adio!”

Post Scriptum

La sfârșitul serialului turcesc, comesenii de la “Regal Sun” au propus să susțină afirmația d-lui dr. Copcea cum că în “macrotextul culturii universale contribuie microtextele lui Homer, Dante, Shakespeare” și să-i propună să mai adauge, în această onorantă companie, și “microtextele” lui Eminescu. După care au ridicat ședința și, cu sentimentul datoriei împlinite, au plecat fiecare la casele lor.

Nota redacției:
O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că **Arges** nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

Număr ilustrat cu picturi de EL GRECO, RUBENS și VELASQUEZ.

actualitate

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.

IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2016, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel./fax: 0248/219976.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC,

Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: DUMITRU AUGUSTIN DOMAN
(augustindoman@yahoo.com,
http://www.blogdoman.blogspot.com)

Consilieri editoriali:

NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU,**
MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU
Tehnoredactor: **SIMONA FUSARU**

Redacția:
Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitesti.ro;
tel./fax: 0248/219976
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA

ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.